

พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ ฯ

(พ.ศ.๒๓๕๕-๒๔๑๓)

พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ ๖ เป็นโอรสองค์ที่สองในจำนวน ๕ องค์ของพระเจ้ากาวิละ เดิมชื่อเจ้าสุริยวงษ์ เมื่อได้บวช และลาสิกขาบทแล้ว จึงได้ชื่อว่า "เจ้าหนานสุริยวงษ์"

เมื่อพระเจ้ามโหตรประเทศฯ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ ๕ ประชวร และถึงแก่พิราลัยในปี พ.ศ.๒๓๕๗ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้มีตราขึ้นมาตั้งให้พระญาอุปราชพิมพิสารว่าราชการเมือง แต่ก็ไม่ปรองดองกับเจ้าน้อยมหาพรหม โอรสองค์แรกของพระเจ้ามโหตรประเทศจนกิดศึกพิทธาบไปถึงกรุงเทพฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามุขมนตรี(เกษ) กับหลวงวิสุตรสมบัติ ขึ้นมาระงับเหตุการณ์วิวาท และปลงพระศพพระเจ้ามโหตรประเทศฯด้วย เมื่อจัดการเสร็จแล้วจึงได้พาตัวหนานสุริยวงษ์ โอรสองค์ที่สองของพระเจ้ากาวิละ ซึ่งดำรงตำแหน่งพระญานูริรัตน หรือพระญาเมืองแก้ว หรือเจ้ารัตนะหัวเมืองแก้ว กับเจ้าน้อยมหาพรหม เจ้าหนานสุริยวงษ์ โอรสพระเจ้ามโหตรประเทศฯ และพระญาอุปราชเมืองนครลำปางลงไปกรุงเทพฯ

ครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริว่า เมืองนครเชียงใหม่ นครลำพูนและนครลำปางเป็นเมืองประเทศราช เคยมีเจ้าผู้ครองนครมาก่อน จึงมีพระราชประสงค์จะเปลี่ยนตำแหน่ง "พระญา" เป็นตำแหน่ง "เจ้า" ดังนั้น ใน พ.ศ.๒๓๕๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนยศพระญาเมืองแก้วสุริยวงษ์ บุตรของพระเจ้ากาวิละขึ้นเป็น "เจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ ดำรงนพีสันคร สุนทรทศ ลักษกระษेत्र วรฤทธิเดชมหาโยนางคราชวงศาธิบดี เจ้านครเชียงใหม่" ตั้งเจ้าหนานธัมมปัญญา บุตรพระญาเชียงใหม่คำฝั้นเป็นเจ้าอุปราช ตั้งเจ้าอินทนนท์ เป็น เจ้านูริรัตน (ทรงแก้จากตำแหน่งพระญาเมืองแก้ว) ครั้นเดือน ๑๒ เจ้านครเชียงใหม่ ให้เจ้าน้อยหน่อคำ เจ้าน้อยแผ่นดินฟ้า คุมตันไม้เงินทอง เครื่องราชบรรณาการลงไปทูลเกล้าถวาย จึงโปรดฯ ให้ตั้ง

เจ้าน้อยหน่อคำ บุตรพระญาเชียงใหม่ช่างเผือก เป็น เจ้าราชวงศ์ และตั้งเจ้าน้อยแผ่นฟ้า เป็น เจ้าราชภาคนัย เมืองนครเชียงใหม่

ต่อมาใน พ.ศ.๒๔๐๔ เจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ ล่องลงไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ กรุงเทพมหานคร ครั้งนั้นทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้เลื่อนเป็นพระเจ้านครเชียงใหม่ ซึ่งในสมัยนี้มีผู้เรียกท่านว่า "เจ้าชีวิตอ้าว" เพราะพระองค์ท่าน มักจะใช้อำนาจเด็ดขาด โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาคดี ถ้าพระองค์ท่านดำรัสว่า "อ้าว" เมื่อใด ก็แสดงว่าบุคคลที่มีความคิดนั้น "คอขาด"

เจ้าหลวงกาวิโลรสสุริยวงษ์ หรือ "เจ้าชีวิตอ้าว" เสกสมรสกับแม่เจ้าอุสา (อุย) และมี ธิดาสองนาง คือ

๑. เจ้าทิพเกสรหรือเทพไภสร เป็นชายาของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ และเป็นมารดาของเจ้าดารารัศมี พระราชชายา

๒. เจ้าอุบลวัฒนา เป็นชายาของเจ้ากาวิละวงศ์

(จาก หนังสือเจ้าหลวงเชียงใหม่ กรุงเทพ|คณะทายาทสายสกุล ณ เชียงใหม่ ๒๕๓๕ หน้า ๑๐๖ ๑๑๕)

ที่มาของข้อมูล

“ พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ฯ.” 2546. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ: 29 กันยายน.

จาก <http://www.lannaworld.com/person/kingcm6.htm>